

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Agent of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

K.A. i A.D. protiv BELGIJE

(članci 6., 7. i 8.)

Presuda od 17. veljače 2005. godine

Nema povrede članka 6. stavak 1. (pravo na pravično suđenje)

Nema povrede članka 7. (nema kazne bez zakona)

Nema povrede članka 8. (pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života)

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva K.A. i A.D., koji žive u Belgiji, dva su belgijska državljana, rođeni 1945. odnosno 1949. godine.

U mjerodavno vrijeme K.A., koji je u to vrijeme bio sudac, i A.D., doktor, sudjelovali su u sadomazohističkim seansama u koje je bila uključena i supruga K.A. Između 1990. i 1996. godine posjećivali su sadomazohistički klub, čiji vlasnici su bili podvrgnuti sudskoj istrazi koja je proširena na podnositelje.

Dana 30. rujna 1997. godine, temeljem članka 398. i 380. Kaznenog zakona, žalbeni sud u Antwerpenu utvrdio je da su podnositelji krivi za napad i nanošenje tjelesnih ozljeda. U odnosu na K.A. sud je presudio da je kriv za poticanje na nemoral odnosno prostituciju. K.A. je osuđen na jednu godinu zatvora i novčano kažnjen iznosom od 100,000 BEF (2,478 EUR), no izvršenje tih kazni je odgođeno. Uz kazne određene su i druge sankcije uključujući zabranu obavljanja javnih dužnosti, te zabrana zapošljavanja na pet godina. Podnositelj A.D. osuđen je na jednomjesečni zatvor i kažnjen novčanom kaznom od 7,500 BEF (185 EUR). Izvršenje kazne je odgođeno.

U odnosu na kazneno djelo povremenog nanošenja tjelesnih ozljeda, žalbeni sud je utvrdio da su podnositelji sudjelovali u iznimno nasilnim seansama u prostorijama koje su posebno iznajmili i opremili za tu prigodu. Štoviše, takvo ponašanje bilo je zabranjeno pravilima sadomazohističkog kluba koje su K.A. i njegova supruga prije posjećivali.

Osim izuzetne okrutnosti u seansama, iz videosnimki koje su zaplijenjene tijekom istrage, proizlazi da su tuženi ignorirali nekoliko molbi svojih žrtava da prekinu seanse. Žalbeni sud je smatrao da su navedene seanse bile toliko ozbiljne, šokantne, nasilne i okrutne da su ponižavale ljudsko dostojanstvo. Činjenica da su tuženi smatrali da prakticiraju svoje aktivnosti koje predstavljaju samo vrstu seksualnog iskustva u kontekstu sadomazohističkih rituala održavanih iza zatvorenih vrata između odraslih osoba koje su na to pristale, nije promijenila taj zaključak.

Žalbeni sud je također utvrdio da je K.A. kriv za poticanje na nemoral i prostituciju, utvrđujući da je sâm predložio upravi sadomazohističkog kluba da zaposli njegovu ženu kao "robinju" koja bi udovoljavala izuzetno nasilnim seansama doprinoseći nemoralu i prostituciji, i da je u tom smislu bio prešutno suglasan s objavom oglasa, te je mjesecima stjecao materijalnu naknadu vozeći suprugu u navedeni klub i preuzimajući njezinu zaradu.

Podnositelj se žalio kasacijskom sudu koji je dana 6. siječnja 1998. godine odbio njegovu tužbu.

Uzimajući u obzir da je K.A. ozbiljno narušio svoju sudačku čast i da je slijedom toga bio nesposoban obnašati takvu dužnost, kasacijski sud ga je dana 25. lipnja 1998. godine razriješio dužnosti. Odlukom od 15. rujna 2003. godine izgubio je pravo na mirovinu iz javnog sektora.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 6. stavak 1. Konvencije, podnositelji su prigovorili da je postupak pred kasacijskim sudom bio nepravičan jer im nije dostavljena preslika izvještaja suca izvjestitelja odnosno podnesak državnog odvjetnika. Ujedno, prigovaraju temeljem članka 8. da su presude kojima su oglašeni krivima, a koje nisu bile "u skladu sa zakonom", povrijedile njihovo pravo na poštivanje obiteljskog i privatnog života.

ODLUKA SUDA

Članak 6. stavak 1.

Sud je utvrdio da je sudac izvjestitelj svoj izvještaj prvi puta dao usmeno, na javnom ročištu održanom pred kasacijskim sudom. Jednako tako, izlaganje državnog odvjetnika dano je usmeno na javnom ročištu.

Dakle, stranke u postupku te sudac i javnost saznali su u istom momentu sadržaj očitovanja i preporučenih uputa. Sud je utvrdio da nije došlo do povrede načela jednakosti stranaka, budući da podnositelji nisu mogli izvesti iz prava na jednakost stranaka, pravo da im se prije ročišta dostavi očitovanje koje nije bilo izloženo suprotnoj strani, sucu izvjestitelju ili ostalim sucima u postupku. Slijedom rečenog, Sud je utvrdio da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. u tom smislu.

Što se tiče mogućnosti da se očituju na izlaganje državnog odvjetnika, u skladu sa načelom kontradiktornosti postupka, ukoliko su podnositelji prisustvovali ročištu mogli su se tom

prigodom očitovati ili tražiti odgodu ili prekid kako bi podnijeli daljnja očitovanja. Budući da podnositelji i njihovi odvjetnici nisu prisustvovali ročištu, činjenica da nisu poduzeli gore navedene korake, ne može biti pripisana vlastima. Sud stoga smatra da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. niti u tom smislu.

Članak 7.

Podnositelji su u početku prigovorili da njihova osuda nije bila u skladu sa zakonom, što je suprotno članku 7. Konvencije. Sud je ponovio da je u fazi dopuštenosti odlučio da će taj prigovor ocjenjivati zasebno u okviru članka 7.

Sud je naglasio da njegov zadatak nije odlučivanje o kaznenoj odgovornosti podnositelja, jer to prvenstveno ocjenjuju domaći sudovi, već Sud mora provjeriti da li je u vrijeme kad su optuženi izvodili seanse koje su ih dovele do toga da budu optuženi i osuđeni, postojao propis prema kojem su ta djela bila kažnjiva.

Sud je prvenstveno utvrdio da podnositelji nisu dovodili u pitanje propis temeljem kojeg su osuđeni, već su naveli da u "slobodnom, liberalnom i individualističkom društvu" u kojem se toleriraju grupna seksualna iskustva, prosječni građanin nije mogao biti šokiran različitim seansama koje posljedično nisu mogle dovesti do kaznenog dijela.

Što se tiče prigovora podnositelja da presuda kojom su oglašeni krivima nije bila predvidiva jer nije postojao usporediv sudski presedan, Sud je utvrdio da su navedene seanse bile toliko nasilne i vjerojatno zbog toga neuobičajene, da nedostatak mjerodavne sudske prakse nije iznenađujući. U svakom slučaju, nedostatak presedana nije uvjet koji bi mogao spriječiti intervenciju vlasti.

Osim toga, što se tiče podnositeljevih navoda da nisu mogli biti osuđeni jer su njihove žrtve dale suglasnost za takve postupke, Sud je smatrao da bi K.A., kao sudac, morao biti svjestan principa da suglasnost žrtve ne utječe na nezakonitost počinjenih djela ili na počiniteljevu krivnju i ne može se zbog toga koristiti kao obrana.

Prema viđenju Suda, dvije stvari moraju biti uzete u obzir. Prvo, podnositelji se nisu držali pravila koja se poštuju u takvim seansama. Ne samo da su koristili velike količine alkohola na tim seansama, zbog čega su izgubili potpunu kontrolu nad situacijom, već su ignorirali žrtvine krikove "milost" i "stani", a koje riječi su, čini se, bile dogovorene kao signal da se aktivnosti prekinu. Drugo, podnositelji su unajmili privatni poslovni prostor kako bi nastavili sa svojim seansama iako su znali da je takvo postupanje zabranjeno važećim propisima u sadomazohističkim klubovima koje su ranije posjećivali. Vlasnici ili upravitelji tih klubova bili su, i još uvijek jesu, slijedom svojih aktivnost, posebno opremljeni za pružanje pomoći s obzirom na različite rizike koje mogu uzrokovati sadomazohističke seanse.

U takvim okolnostima, podnositelji nisu mogli biti nesvjesni rizika da budu optuženi za napad. U tom smislu, sud je naglasio da je riječ o sucu i doktoru medicine.

Uzimajući u obzir da su podnositelji imali mogućnost žaliti se pred domaćim sudovima, koji su u tom smislu dali opširno obrazloženje u svojim presudama, Sud je smatrao da belgijski

sudovi nisu prekoračili razumnu interpretaciju mjerodavnog prava u ovom predmetu. Zbog toga je utvrdio da nije došlo do povrede članka 7.

Članak 8.

Pitanje koje treba biti utvrđeno je, da li je miješanje u podnositeljevo pravo na poštivanje privatnog života bilo "neophodno u demokratskom društvu."

Pravo na sudjelovanje u seksualnim odnosima proizlazi iz prava na autonomiju vlastitog tijela, koje čini nerazdvojni dio pojma osobne autonomije, a koje može biti tumačeno u smislu prava na donošenja odluka o vlastitom tijelu. Proizlazi da kazneno pravo u biti nije primjenjivo u slučaju dogovornog seksualnog odnosa, koji je stvar osobne slobodne volje. Slijedom rečenog, mora postojati "posebno ozbiljan razlog" za opravdano miješanje javnih vlasti u stvari koje se tiču seksualnosti za potrebe članka 8. stavak 2. Konvencije.

U ovom slučaju, Sud je smatrao da uzimajući u obzir prirodu spornih seansi, donošenje osuđujuće odluke za podnositelja ne dovodi do nastanka nerazmjernog miješanja u njihovo pravo na zaštitu privatnog života. Iako pojedinci mogu tvrditi da je pravo sudjelovanja u seksualnim odnosima u potpunosti slobodno, potreba da se zaštite želje "žrtve" u takvim odnosima – čije vlastito pravo na slobodu izbora u izražavanju svoje seksualnosti mora biti zaštićeno – stavlja ograničenje na tu slobodu. Međutim, takvog poštivanja, u ovom slučaju nije bilo.

Obveze podnositelja, da interveniraju i odmah prestanu s navedenom seansom kada "žrtva" više nije bila suglasna, nisu bile poštivane. Umjesto toga, kako je vrijeme prolazilo, osjećaj za organizaciju ili kontrolu situacije, potpuno je nestao. Postojao je povećani stupanj nasilja i podnositelji su sami priznali da nisu znali gdje bi to završilo.

Što se tiče odluka kojima su podnositelji oglašeni krivima i njihovih posljedica, Sud nije smatrao da su im nametnute sankcije bile prekomjerne, pogotovo u odnosu na K.A., koji i dalje ima pravo na mirovinu za službu koju je obnašao u funkciji suca iz sheme općeg privatnog sektora i zbog toga nije lišen svih sredstava za uzdržavanje.

U tim okolnostima, Sud smatra da je belgijska vlast bila ovlaštena smatrati da je optuživanje podnositelja i donošenje osuđujuće odluke bilo neophodno u demokratskom društvu radi zaštite "prava i sloboda ostalih". Zbog toga je Sud utvrdio da nema povrede članka 8.